

niet ver van het monument
ter ere van Patrice Lumumba: zonder woorden

14 november 2008

Vandaag is het de dag van de grote surprise (zie 7 november). Yves heeft voor ons, het heeft wat voeten in de aarde gehad en er is wat tijd over gegaan, een uitstap georganiseerd naar de botanische tuinen van Kisantu. Kisantu ligt op ongeveer 120 kilometer van Kinshasa.

We worden na het ontbijt om 8.30u. opgehaald. Via het afgrijselijke monument ter ere van Lumumba, door Mobutu opgericht ter ere van een premier die hij uit de weg hielp ruimen, rijden we richting Bas-Congo. Om volledig te zijn moet ik erbij vertellen dat bij dit gigantisch grote en aartslelijke monument ook een zeer groot én mooi bronzen beeld van Lumumba staat.

We volgen een weg die door en langs bidonvilleachtige wijken van Kinshasa loopt: massa's mensen, echt waar, massa's. Er is een zeer ruim aanbod van koopwaar: kleurige lavabo's, doodskisten en grafzerken met veel tierlantijntjes, hout- en meubelhandel - die meubelmakers maken wel 'schoon gerief', schoonheidsproducten en maniokmeel, rijst en nagels en vijzen, houtskool, rommel en rommel en natuurlijk ook nog *du n'importe quoi*. Cementstenen worden gemaakt op een grasveld aan de kant van de weg. We zien gravelkloppers die met een hamer, soms met hamer en beitel grote steenblokken tot gravel kloppen. Tussen de stalletjes zien we ook enkele autoherstellers in open lucht op de meest primitieve wijze hun werk doen: oude versleten karren oplappen. De vuile en vooral zwarte uitlaatgassen die de rijdende wrakken uitbraken, zijn wel een twintigvoud van wat ik tijdens mijn eerste dag ooit in Roemenië (1992) ingeademd heb.

Kilometerslang rijden we langs en door zulke toestanden waar leven tussen koopwaar en hopen vuiligheid een alledaags gegeven is. Het

is overal zo een chaotische drukte door mensen, koopwaar, auto's, busjes, vrachtwagens, ... dat bijvoorbeeld kruispunten niet meer als kruispunten te herkennen zijn en dat de massaal aanwezige politieagenten bijna in die massa verdwijnen. Als ze een auto of vrachtwagen willen controleren, gebeurt dit met veel voorafgaand gepalaver en gegeticuleer ook al omdat nogal wat chauffeurs proberen door te rijden ondanks de dwingende aanmaning van de agent om aan de kant te gaan staan. Maar eh... waar is die kant?

Als we de Bas-Congo binnengereden zijn, verdwijnt de drukte. Alleen in sommige dorpskernen die we passeren, is het druk; relatief druk welteverstaan. We rijden langs de belangrijkste industriële weg van Congo, een geasfalteerde weg. De weg is grotendeels in goede staat (hersteld met fondsen van de EG), een paar venijnige putten en schokkende verkeersdrempels uitgezonderd. Hij leidt ons door een heuvelig landschap. Ruim honderd jaar geleden was hier nog woud dat tijdens de koloniale periode plaats moest maken voor allerhande landbouwactiviteiten.

De dorpsbewoners langs deze weg doen vermoedelijk goede zaken want er is hier veel personen- en vrachtwagenverkeer. Busjes vervoeren passagiers, bagage én dieren. De vrachtwagens transporteren containers van de havenstad Matadi naar Kinshasa vanwaar alles hoofdzakelijk via de Congostroom verder landinwaarts vervoerd wordt. Er zijn ook ontzettend veel houtskooltransporten onderweg. Voor al dit verkeer is de weg niet echt breed. Dat en de fysieke staat van de busjes en de houtskoolvrachtwagens zijn de belangrijkste oorzaak van de vele

ongevallen die langs deze weg gebeuren. Zo is het heel normaal dat een vrachtwagen of een busje plots een wiel verliest of dat een van zijn de kraakt. Het is dan onvermijdelijk dat de vrachtwagen crasht en verdwijnt met vracht en al in het decor, idem voor de busjes.

In twee dorpen staan langs de weg enkele kleine veldovens. In enkele dorpen zijn de huizen van een logo voorzien. We zijn nieuwsgierig, stoppen en vragen wat de betekenis hiervan is. Het is het logo van een Koreaanse NGO die voor de inwoners de huizen gebouwd heeft. In ruil verbonden de inwoners er zich toe om een deel van de opbrengsten van hun landbouwproducten aan de NGO te schenken. Het is dus een soort partnership dus.

Onderweg zie ik in het ruwe gras bloeiende orchideeën staan: *Eulophia cuculata*, een in centraal Afrika veel voorkomende, terrestrisch groeiende orchidee met mooie, grote, roze bloemen.

Na goed twee uur rijden komen we in Kisantu aan waar we op aanraden van Luc Vansina eerst het lokale ziekenhuis bezoeken. Een federatie van hoofdzakelijk West-Vlaamse nonnetjes (plus een Zwitserse en een Vietnamese) van verschillende kloosterordes heeft er een missiepost en runt het ziekenhuis dat bovenop een heuvel gelegen is. Ze wonen samen in een groot, modern uitgerust klooster. De zwarte nonnetjes wonen elders.

Naar Congolese maatstaven is dit een superziekenhuis: groot, heel goed uitgerust, goed georganiseerd, universitair niveau. Zelfs het oudste nonnetje werkt nog dagelijks mee in de apotheek. Dit ziekenhuis, een gigantische campus, wordt ondersteund door het ziekenhuis Gasthuisberg uit Leuven. Ook al ligt de campus er proper bij en ziet het er qua infrastructuur degelijk uit, toch zijn er hier en daar tekenen van verval merkbaar waar dringend iets moet aan gedaan worden. De sterilisatie is groot

en werkt ogenschijnlijk efficiënt, er is ook een grote pediatrie afdeling waar op het ogenblik van ons bezoek meer dan tien meningitispatiëntjes lagen. Enkele waren er heel erg aan toe.

Zuster overste deelt ons mee dat er momenteel een onderbezetting is in het ziekenhuis en daardoor een overbezetting aan personeel. Dat is duur zegt ze ons. De afdeling orthopedie is meestal goed bezet, gezien de onmiddellijke nabijheid van een gevaarlijke weg.

Zuster overste nodigt ons uit om in het klooster iets te komen drinken eer we naar de botanische tuin vertrekken. In de binnentuin bloeit een grote *Vanda* Miss Joaquim, een orchidee, de nationale bloem van Singapore.

In de eetzaal helpt een jonge Waalse de tafel voor het middagmaal klaarzetten. Ze is een pas afgestudeerde ergotherapeute die onmiddellijk na het behalen van haar diploma naar Congo gekomen is. Ze is toevallig hier beland en zegt dat het niet evident is hier iets te kunnen doen. Als ze een ergotherapeute is van het kaliber (niveau) van de afgestudeerden der laatste jaren, zal ze wat anders mogen verzinnen vrees ik.

De botanische tuin ligt in het dal (*moeras aan de beek*). De inkom is goedkoper dan de toelating om te fotograferen. Het is een echt mooie tuin die door een echte plantenliefhebber, de Jesuit Justin Gillet, is aangelegd in 1900. Er staan gigantische bomen vanuit alle tropische streken ter wereld.

Rechtover het hoofdgebouw staat een verzameling cactussen en vetplanten uit Amerika. Er zijn orchideeën, een beperkt aantal soorten, uit Amerika en Azië. Inheemse soorten kan je met wat oplettendheid hier en daar op de bomen observeren (*Gastrophysa*, *Polystachya*, *Acampe*, *Microcoelia*). Op diverse bomen groeien ontelbare aantallen varens van een ontelbaar aantal soorten. Een baviaan in een veel te kleine kooi heeft duidelijk last van het dierentuinsyndroom

en de schijnbaar slaperige krokodil houdt bij een poel alles goed in de gaten. Kleurenrijke vlinders in alle formaten fladderen nerveus van bloem naar bloem. Ze fotograferen? Niet gemakkelijk.

In het hoofdgebouw is een bediende bezig met foto's van in de tuin bloeiende orchideeën op de computer te zetten. Hij kent de namen niet, het is dus normaal dat ik hem hierbij help. Hij is verantwoordelijk voor het educatieve aspect van de natuur in Congo. Ik raad hem aan om bij de botanische tuin van Meise (België) een kopie te vragen van een boek dat zij uitgegeven hebben over de Orchideeën van Centraal Afrika. Ik vertel hem ook over de bezorgdheid van de inwoners van Lohano.

een gigantische 'wandelende boom', de *Ficus benjamina*

In de tuin hebben ze ook een plantenkwekerij. Binnenkort zullen ze met de botanische tuin van Meise samenwerken om een zaadlijst op te starten en zaden ter beschikking te stellen van andere botanische tuinen. Héél beloftevol!

Daar we voor valavond weer willen thuis zijn, vertrekken we na een bezoek aan de souvenirshop weer richting Kinshasa. Het is iets drukker nu onderweg. Bovenop de vrachtwagens zitten beduidend meer passagiers dan deze morgen. De busjes zitten volgepropt, 28 passagiers in een klein busje is niet uitzonderlijk. Bovenop ligt nog een hoop bagage: 'des histoires', koffers, bromfietsen, geiten, *du n'importe quoi*...

In Kinshasa is het nog drukker dan deze morgen, op bepaalde plaatsen is er amper doorkomen aan.

We komen veilig thuis. We hadden een goede en rustige chauffeur die met ons de gehele dag doorbracht. Zijn interesse in planten en zo was niet erg groot (je moet ergens beginnen hé), hij wees ons wel waar de krokodil zat. Het was een totaal andere dag dan we tot nu toe hier in Congo beleefd hadden, een rustige, heel aangename dag. Dank Yves!

Yves heeft een nuttige dag doorgebracht bij Memisa, belt hij me. Hij had ook een afspraak met de Christophe Lutundula, de parlementair verkozen voor Katako-Kombe en vice-voorzitter van het parlement, die op hetzelfde vliegtuig als wij zat tussen Kananga en Kinshasa, een 'grand-frère' van Jean.

Yves is ook bij mgr. Djomo, bisschop van Tshumbe, geweest.

Een verrassing voor Mieke. Al haar spullen zijn terecht (zie 6 november). Uit voorzorg had iemand van Memisa ze uit de zijzakjes genomen en ze bij het depot achtergelaten in afwachting van onze terugkomst naar Kinshasa.

Een van de logés bij de Kapucijnen vertelt dat er onrust is in Kinshasa. De politie zou een jong koppel vlak voor hun huis doodgeschoten hebben. Dat zou voor onrust zorgen in een groot deel van de stad. Er wordt ook beweerd dat er iets aan het broeden is en dat de toestand op springen staat en er binnenkort wel eens iets zou kunnen ontploffen.

busje met 'histoires' en zo...

de westelijk rand van Kinshasa
een dagelijks uitdeinende stad